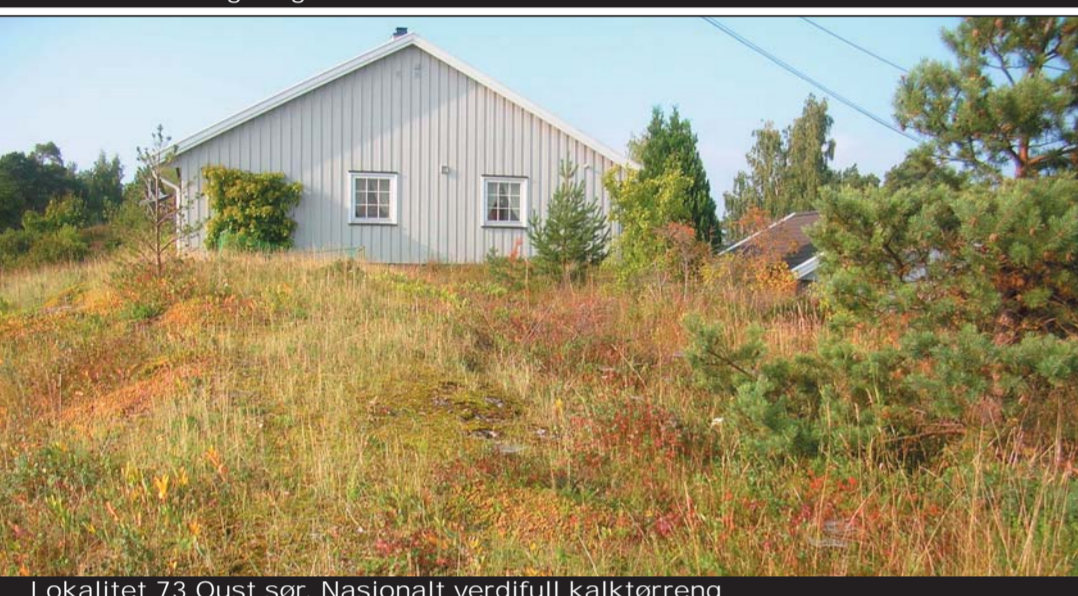

Lokalitet 29 Haga. Rik sumpskog/gråor-heggeskog med strutseving langs bredden av Øverlandselva

Lokalitet 73 Oust sør. Nasjonalt verdifull kalktørreng

Tretåspett med insekt.

Isielva med bregner.

Dødvedskog

Hvor er de biologisk viktige områdene i Bærum kommune og hvordan finner man frem?

Gå inn på www.baerum.kommune.no og finn linken til kart øverst til høyre på siden. Her kan man velge karttype og vi velger typen **Natur** på nedtrekksmenyen. På flaggmenyen som nå kommer opp velger vi **Utvalg**. Her får vi et utvalg av elementer vi kan hake av, og vi velger å hake av på **BIOLOGISK VIKTIGE OMRÅDER**. Trykk på **Oppfrisk**. De skraverte områdene som vises i kartet er Biologisk Viktige Områder. Trykker du på **"i"** (info-knappen) øverst i bildet og deretter på et biologisk viktig område, får du fram et fakta-ark om lokaliteten. Her kan du lese om naturtypen og verdiene som finnes på lokaliteten, verdsettingsnivået (A, B- eller C-verdi) og evt. forekomst av rødlistearter samt forslag til skjøtsel og lignende.

Kommunens ansvar er viktig nasjonalt og internasjonalt

Kommunene i landet har en svært viktig rolle i arbeidet med å nå Norges nasjonale miljømål, som blant annet prioriterer å stanse tapet av biologisk mangfold. Kommunene har også et ansvar i forhold til de internasjonale forpliktelsene Norge har påtatt seg gjennom ulike miljøavtaler og –konvensjoner. Et eksempel er FNs konvensjon om biologisk mangfold (UNCBD). Kommunene må derfor legge de nasjonale miljømålene for biologisk mangfold inn som et grunnlag for sin arealforvaltning. I tillegg skal kommunene ivareta biologisk mangfold som er av regional og lokal verdi. Kommunene må derfor sikre hensynet til biologisk mangfold på alle nivå.

Naturmangfoldloven som ble vedtatt 19. juni 2009 gir forutsigbare regler for bærekraftig bruk og vern av natur.

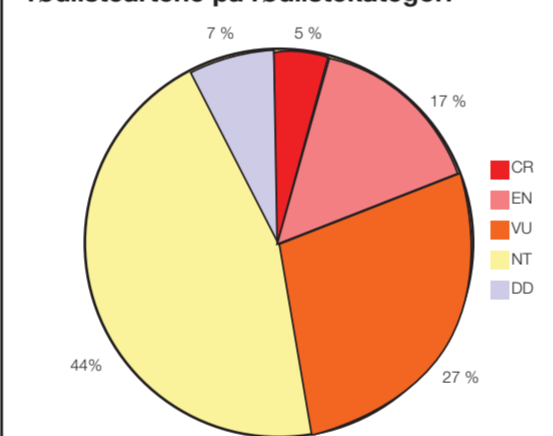
Naturmangfoldloven skal implementeres i plan- og bygningsloven ved at kommunene må begrunne hvordan hensynet til biologisk mangfold er ivaretatt i vedtak og planer som berører natur.

Ved langsiktig planlegging og aktiv bruk av virkemidlene i plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven har kommunene mulighet til å redusere konflikter mellom bruk og vern av arealer og styre utviklingen i større grad enn det som gjøres i dag.

Rødlistearter

DN har publisert "Norsk Rødliste 2006" over truede og sårbare arter i Norge. Disse artene har hatt en større eller mindre bestandsnedgang, eller de er naturlig sjeldne. Artene deles inn i ulike kategorier etter hvor truet de er av utryddelse. Det er artene i rødlistekategori kritisk truet (CR), sterkt truet (EN) og sårbår (VU) som regnes som truede arter. I tillegg inneholder rødlista arter klassifisert som nær truet (NT) og ukjente arter (datamangel) (DD). Totalt er det gjort 800 funn av rødlistearter i Bærum. Disse utgjør 270 ulike arter (fugl ikke medtatt). 49% av artene er truede arter (CR, EN, VU).

Fordeling av de 270 ulike rødlisteartene på rødlistekategori

Det er i gjennomsnitt registrert 3 rødlistearter pr. naturtype.

Hovednaturtype	Antall	% andel av antall	Areal	% andel av areal
Ferskvann/våtmark	61	11,4	2.914	21,7
Kulturlandskap	166	31,1	1.710	12,7
Kyst og havstrand	19	3,6	368	2,7
Marint	1	0,19	96	0,7
Myr og kilde	9	1,7	413	3,1
Skog	275	51,5	7.910	58,9
Sørvendt berg og rasmark	3	0,6	15	0,1
Grand Total	534	100	13.426	100

Tabellen viser fordelingen av hovednaturtypene på antall og areal (dekar).

Forsidefoto: Svalestjert på Hjørterot på Fornebu.
Foto: BioFokus og Terje Johannessen.
Tekst: Ingun Juul-Hansen (Kilde: BioFokus rapport 2009 - 12)
Trykk / layout: Senter Grafisk AS, Larvik.

Biologisk mangfold / naturtyper i Bærum kommune

Hva er biologisk mangfold?

Biologisk mangfold er en fellesbetegnelse for alle former for variasjon i arveanlegg og miljø innen arter og mellom arter av dyr, planter, sopp og mikroorganismer.

Alt i naturen henger sammen.

Forsvinner en art, vil dette få konsekvenser for hele økosystemet.

Et eksempel: Et rikt planteliv er grunnlaget for et rikt insektsliv. På planten dragehode lever for eksempel arten dragehodeglansbille, og dette er en art som kun lever på denne planten. Dragehode er en utrydningstruet planteart som lever på de unike kalktørrengene som finnes i kystnære strøk i Bærum, bla i Holtekilen. Om disse engene gror igjen med kratt, vil dragehode forsvinne, og med den også dragehodeglansbille.

Dragehodeglansbille på planten dragehode.

Biologisk mangfold er en forutsetning for at naturen kan reagere raskt på endringer, for eksempel endringer i klima og forurensning. Biologisk mangfold er også en forutsetning for at mennesket kan overleve på lang sikt, med mat og medisiner som naturen hovedsakelig er primærprodusent av. Det er ikke alltid lett å forutse hvilke konsekvenser utarming av det biologiske mangfoldet vil få, derfor er det best å leve etter "føre-vår" - prinsippet og bevare de viktigste naturtypene for ettertiden.

Ny naturmangfoldlov er tuftet på "føre-var" – prinsippet og hjemler forutsigbare regler for bærekraftig bruk. Forskrifter til loven vil gi prioriterte arter og utvalgte naturtyper den lovmessige beskyttelsen som i dag mangler for storparten av biologisk viktige områder i Bærum.

Naturgrunnlaget i Bærum

Geologien og klimaet i Bærum gir grunnlaget for det rike artsmangfoldet. Kommunen ligger i Oslo-feltet som består av bergarter fra kambrosilur-tiden dvs kalkrike bergarter. Kommunen ligger i en overgangssone mellom kystklima og innlandsklima, noe som gir lave vinter-temperaturer og en høy og stabil sommertemperatur. Det er også høyere nedbørmengde i Bærum enn på Østlandet generelt. Løsvleiringer som ble avsatt under havoverflaten og under isen før denne trakk seg tilbake, danner grunnlaget for de frodige jord- og skogbruksområdene i kommunen. Alt dette i kombinasjon danner grunnlaget for den kalkkrevende og varmekjære vegetasjonstypen vi har i Bærum.

NATURTYPER

En naturtype er en tilnærmet ensartet og avgrenset enhet i naturen som omfatter planter, dyr og miljøfaktorer.

Direktoratet for Naturforvaltning (DN) har definert 56 ulike naturtyper i Norge.

I Bærum er 31 av disse ulike naturtypene kartlagt.

Totalt er det beskrevet 534 naturtype-lokaliteter i Bærum.

De utgjør et totalareal på 13 km² dvs. 7 % av kommunens landareal.

Av disse har 126 lokaliteter nasjonal verdi (A-verdi), 344 har regional verdi (B-verdi) og 64 lokaliteter har lokal verdi (C-verdi).

A-områdene har en gjennomsnittlig størrelse på 50 dekar, B-områdene 19 dekar og C-områdene er i gjennomsnitt 9 dekar store.

Skog er hovednaturtypen i Bærum med 59 % av det registrerte arealet på 13 km². Deretter følger kulturlandskap (inkludert kalktørrengene) som utgjør 24 % av arealet. Tørrbakkene på kalk som er knyttet til kysten utgjør mange lokaliteter, men et lite areal, 6 %. Ferskvann/våtmark med sine lange lokaliteter med viktige bekke- og drag utgjør 22 % av arealet, men bare 11 % av antall lokaliteter.

7 % av det produktive skogarealet i Bærum er registrert som viktig naturtype. 10 % av jordbruksarealet i Bærum er registrert som viktig naturtype.

Marint biologisk mangfold

Pr. 2009 er nasjonalt viktige (A-verdi) og regionalt viktige (B-verdi) lokaliteter av ålegras kartlagt i Bærums skjærgård. Disse vises i Bærumskart (miljøatlas – natur – biologisk viktige områder) med blå farge.

Ålegras er en marin karplante som er vanlig å finne i gruntvannsområder.

I våre farvann har planten høyde fra 20 til 100 cm og vokser typisk fra ca. 1 til 7 meters dyp. Ålegras er viktig for fisk som finner mat, skjul og beskyttelse i ålegrasengene. Ålegras er rike produsenter av byttedyr for fisk og skalldyr og har stor betydning for plante- og dyrelivet i hele skjærgården. I vår skjærgård er ålegrasengene viktige oppvekstområder for sjørøret.

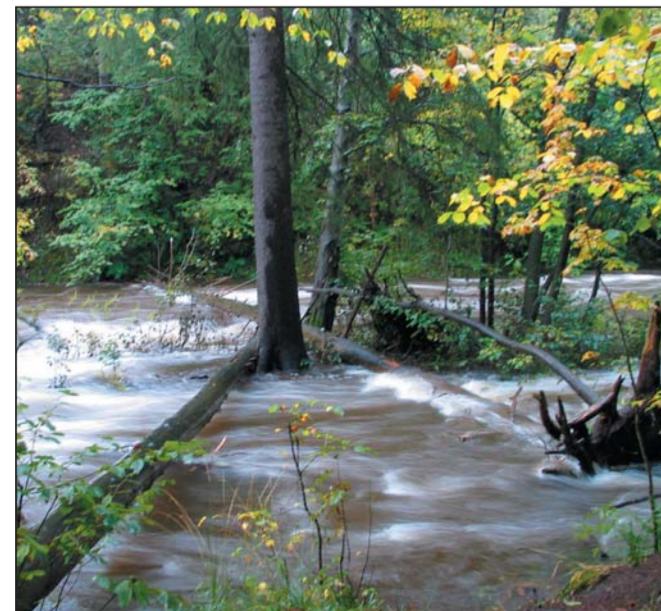
Ålegrasenger er en truet naturtype som er på retur i hele Europa. Forurensing og mudring i forbindelse med etablering av brygger og lignende ødelegger mange forekomster.

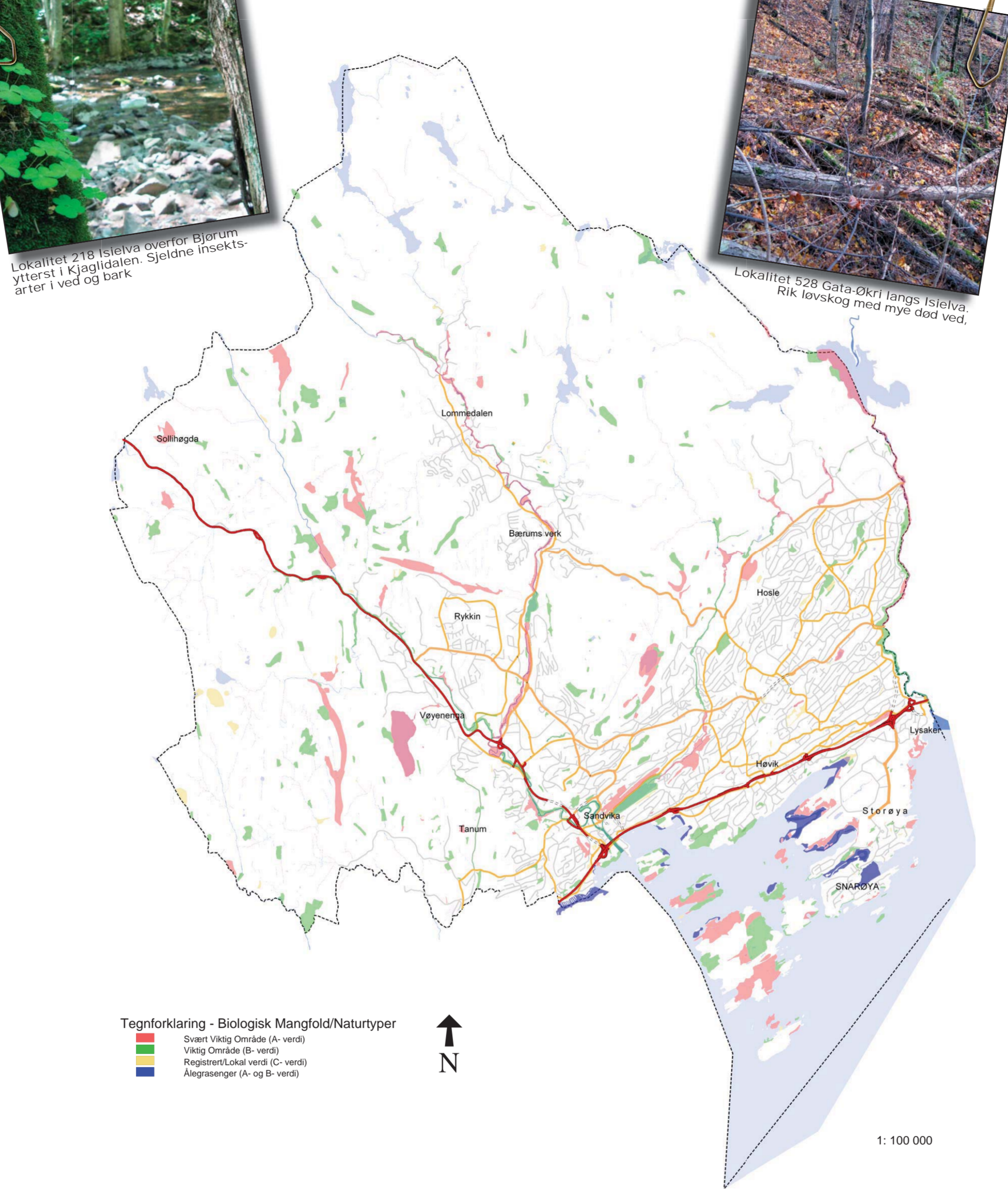
Hvitmaure og dragehode på Snarøya

Lokalitet 638 Fåbrofallet i Lysakerelva

Lokalitet 413 Lomma øvre, nasjonal verdi. Edellauvskog, truede arter av sopp og lav

Tegnforklaring - Biologisk Mangfold/Naturtyper

- Svært Viktig Område (A-verdi)
- Viktig Område (B-verdi)
- Registrert/Lokal verdi (C-verdi)
- Ålegrasenger (A- og B-verdi)

1: 100 000

Naturtyper Bærum har et særlig ansvar for:

- Kalktørrengene er karakteristiske for kystsonen i Bærum og huser svært mange sjeldne arter.
- Kalkskogene, både den furudominerte typen (Veritas, Løkkeåsen) og edellauvskog-typen (Kjørbo) er svært viktige for mange arter.
- Kommunen har en rekke soleksponerte rasskråninger hvor det vokser edellauvskog og blandingsskoger (Eineåsen).
- I Isi-området er det dokumentert stort artsmangfold av sommerfugler knyttet til disse skrånningene.
- Rikmyr og varmekjær kildellauvskog er artsrike økosystemer som kommunen har noen spredte forekomster av.
- I kulturlandskapet er det kartlagt en rekke lokaliteter med store gamle styvingstrær – der lauven tidligere ble høstet til dyrefor (Tanum). Disse huser mange rødlistede arter av sopp og lav. De kalkrike beitemarkene på Skogen på Sollihøgda har også svært verdifull flora og fauna.
- Sandviksvassdraget er registrert som et nasjonalt viktig biologisk område – A-verdi -, dette gjelder både vannstrengen og kantsonene.

Verdiklassifisering

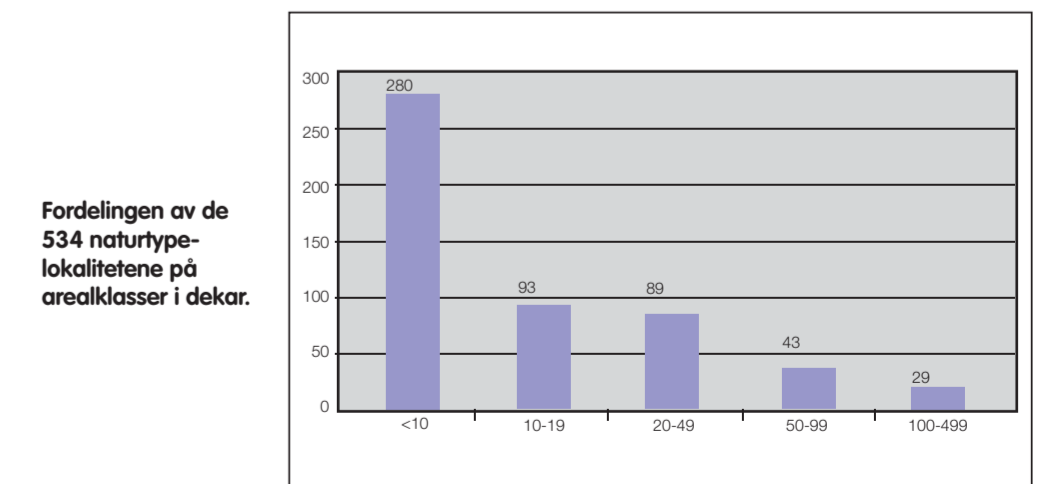
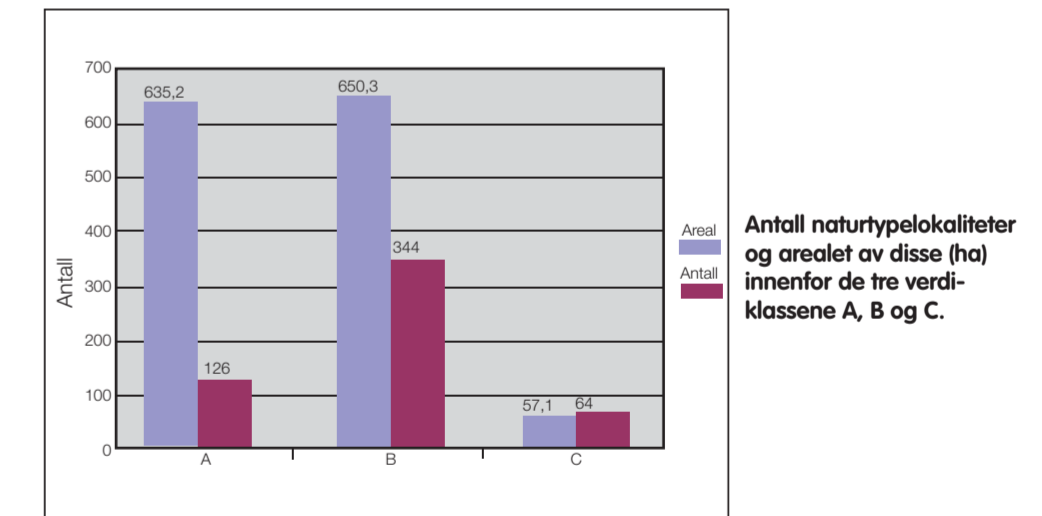
Naturtyper blir undersøkt og verdisatt på basis av flere kriterier definert gjennom DN-håndbok 13-1999 (oppdatert 2007).

De to høyeste verdiklassene (A og B) viser at det finnes verdier på henholdsvis nasjonalt og regionalt nivå. Kategori C viser til områder av lokal interesse.

KATEGORI A: Svært viktig for biologisk mangfold – nasjonal verdi. For hver enkelt naturtype er det beskrevet hva som skal gis høyeste prioritet. Velutviklehet, størrelse og forekomster av rødlistearter er kriterier som gjelder. **Rødlistearter: Funn av arter som er "Kritisk truet" (CR) og "Sterkt truet" (EN).**

KATEGORI B: Viktig for biologisk mangfold – regional verdi. Velutviklehet, størrelse og forekomst av rødlistearter er kriteriene som gjelder. **Rødlistearter: Funn av arter i kategori "Sårbar" (VU).**

KATEGORI C: Lokal verdi for biologisk mangfold. I denne kategori finnes lokalt sjeldne naturtyper eller naturtyper med små arealer i kommunen. **Rødlistearter: Arter i kategori "Nær Truet" (NT) og regionalt eller lokalt sjeldne arter som ikke er oppført på rødlista.**

Kartleggingsstatus

Bærum kommune startet opp kartleggingen av det biologiske mangfoldet i 1999. Bakgrunnen for at kartleggingen kom i gang, var en oppfordring fra Direktoratet for Naturforvaltning jf. Stortingsmelding 58 (1996-1997) "Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling". Pr. 2009 ansees kommunen, grovt sett, som ferdig kartlagt.

Forts.siste side

TRUSLER MOT DET BIOLOGISKE MANGFOLDET

(St.meld.nr. 42 Om biologisk mangfold (2000-2001): For Norges del, inkludert Bærum, peker i dag følgende påvirkningsfaktorer seg ut som årsak til tap av biologisk mangfold:

- Kunnskapsmangel
- Klimaendringer
- Høsting
- Administrative rutiner
- Manglende sektoransvar og samordning
- Arealinngrep
- Fremmede arter
- Forurensing

Biologisk viktige områder med et prekært behov for sterkere vern i Bærum anno 2010:

- Sandviksvassdragets kantvegetasjon med Lomma og Øverlandselva/ Engervannet
- Hundesund-bukta
- Oustøya sørøst
- Snarøya øst
- Holtekilen sør og øst
- Blommenholm/Solvik båthavn
- Løkkeåsen
- Grimsøya sørøst